

25

Inhoud

Interview

Advocaten
letselschade
vechten op het
scherp van de snede

27

Entertainment

Van Muiswinkel en
Van Vleuten als
'Mannen op de Maan'
naar het theater

29

Reportage

Ligging van
Groninger
rondwegen had
beter gekund

33

Nieuwe media

Bij Bol.com
werken
helemaal geen
dikke mensen

45

Circuit / Eten 26

Stuurman aan wal 27

Weer / Agenda 32

Denksport 35

In de Week 39

Feuilleton 39

Media 47

RTV zaterdag 48

RTV zondag 49

TILT 51

Eindredactie en samenstelling:
Jacques Hermus, Sityra Huetting,
Anita Pepping, Ard Schouwman,
Janna Zuiderveld (TLT)
Theo Koopman (In de week)
Jacques J. d'Ancona (Entertainment)
Fred van Garderen,
Maaike Trimbach (Media)
Janneke de Jonge
(Infographics)

Familieleden, buurtbewoners en kennissen van Tjirk van Wijk leggen bij zijn huis in de Groningse wijk Beijum bloemen en ontsteken kaarsen.
© NVHN

Hoofdverdachte Groninger moord was een wandelende tijdbom Ene Tjirk van Wijk doet open...

Op zaterdag 16 oktober 1999 gebruikten Dirk de V. en Henk H. harddrugs in de woning van eerstgenoemde aan de Kanaalstraat in Assen. Ze besluiten naar Groningen te gaan om op een adres in de wijk Beijum een vuurwapen te kopen. Kort voordat ze om 15.45 uur met buslijn 51 richting Groningen vertrekken, kopen ze bij Gall&Gall een fles whisky die onderweg deels wordt leeggedronken. Om half vijf 's middags arriveren ze in Groningen en stappen uit aan het Zuiderdiep. De beide mannen lopen via de Herestraat richting de Grote Markt. Halverwege, om 16.49 uur, kopen ze bij cd-shop Van Leest twee cd's; van de Rolling Stones en van Anouk. Dit tijdstip kan exact worden vastgesteld aan de hand van de kassabon die later wordt gevonden. In de winkel vallen ze op omdat de luidruchtig zijn.

Even na zes uur gaan ze met buslijn 6 naar Beijum. In de bus gedragen Dirk de V. en Henk H., beiden inmiddels zichtbaar onder invloed, zich agressief tegenover de chauffeur en medepassagiers. Een taxichauffeur ziet dit en roept twee collega's op. De bus vertrekt, gevolgd door de drie taxi's die echter bij het binnenrijden van Beijum moeten afhaken wanneer de bus door een sluis rijdt. Tijdens de rit, die een half uur duurt, hangt er een zeer gespannen sfeer in de bus, verklaren getuigen later.

Bij een bushalte aan de Stoepemaheerd in Beijum stappen de twee uit. Daar krijgen ze het vrijwel onmiddellijk aan de stok met een groepje jongeren. De V. valt een meisje lastig, een jongen zegt daar wat van en moet dat met een rake klap in het gezicht bekopen. Tegen zevenen lopen de twee mannen over de Grevingaheerd, waar ze opnieuw ruzie krijgen. Nu met drie mannen die in een tuin bezig zijn met het bouwen van een schutting. Er wordt bedreigd, er ontstaat een handgemeen en er sneuvelt een ruit van een woning. De bewoonster van die woning belt de politie. De meldkamer registreert die melding om 19.08 uur.

Dirk de V. en Henk H. maken zich uit de voeten. Uit vrees te worden aangehouden, bellen ze aan bij een willekeurige woning aan de Bunnemaheerd; de woning van Tjirk van Wijk. Hij doet de deur open en wordt onmiddellijk door De V. naar binnen geduwd. 'We moesten even van de straat', verklaart De V. tijdens een van de verhoren. 'We wilden even blijven om daarna direct weer weg te gaan.' Wat zich precies in de woning afspeelt,

De 27-jarige Tjirk van Wijk wordt in de vroege avond van 16 oktober 1999 in zijn woning aan de Bunnemaheerd in Groningen vermoord. Nog voordat het gruwelijk verminkte lichaam van de Stadjer wordt gevonden, worden de twee daders aangehouden. Tjirk van Wijk blijkt een willekeurig slachtoffer te zijn. De toedracht is afgrijselijk, maar wat aan de moord vooraf is gegaan is, zo mogelijk, nog weerzinwekkender. Hoofdverdachte Dirk de V. (50) was een wandelende tijdbom, toevertrouwd aan de hulpverlening die er geen raad mee wist. Van de een op de andere dag wordt hij vrijgelaten. Drie maanden later brengt hij Tjirk van Wijk met talrijke messteken om het leven. Eind april moeten Dirk de V. en zijn maatje Henk H. (45) voor de Groninger rechtbank verschijnen. Maar de nabestaanden klagen de Staat der Nederlanden en het Consultatiebureau Alcohol en Drugs (CAD) Drenthe aan.

Rob Zijlstra

is niet duidelijk. Wel dat Tjirk onmiddellijk door De V. wordt aangevallen en met tientallen messteken om het leven wordt gebracht. Ook Henk H. steekt diverse malen. Uit angst voor zijn maatje, zegt hij later in de verhoorkamer. De V. is door het doller heen. De twee mannen blijven hooguit een half uur in de woning. Daarna vertrekken ze met de auto van hun slachtoffer, richting Assen.

Het tweetal haalt Assen niet: rond negen uur botsen ze ter hoogte van de afslag 'Assen Noord' tegen een verkeersbord. Een passant meldt het ongeval bij de Asser politie die de twee mannen een kilometer verder in de berm aanhoudt. Dronken. De V. zit onder het bloed. Ze worden overgebracht naar het politiebureau in Assen. In de gestrande auto wordt het rijbewijs van Tjirk van Wijk gevonden. De Drentse politie vraagt aan de Groninger collega's het adres van Van Wijk te controleren: of de eigenaar van het rijbewijs is een betrokkene bij het ongeval, of de auto is gestolen. Om elf uur arriveert een surveillanceauto bij de woning van Tjirk. Er brandt geen licht. Op tegels voor de woning worden bloeddruppels aangetroffen. Vier minuten voor middernacht vindt de politie in een slaapkamer het lichaam van Tjirk van Wijk. Naast het lichaam ligt de mobiele telefoon van Dirk de V.

De 50-jarige Dirk de V. heeft bijna de helft van leven doorgebracht in gevangnissen. In 1992 wordt hij voor de zoveelste maal voor een ernstig geweldsdelict veroordeeld voor een poging tot moord en ernstige mishandeling.

De V. - 'een gevaar voor ieder in zijn omgeving, aldus de rechter - krijgt acht jaar cel. De rechters laten in de strafmaat meewegen dat De V. eerder is veroordeeld, onder meer wegens de moord op zijn vader.

In de gevangenis is De V. niet te handhaven. Om die reden belandt hij in de Van Mesdagkliniek in Groningen. Daar lijkt hij te gedijen en dat leidt ertoe dat De V. in december 1996 op proefverlof mag. Dat gaat mis: op geweldadige wijze pleegt hij een overval op café De Stopera in Amsterdam. Na zijn aanhouding oordelen deskundigen dat De V. lijdt aan uitermate ernstige persoonlijkheidsstoornissen. Verpleging in een kliniek is dan ook het enige dat rest, aldus de Amsterdamse rechtbank in haar vonnis op 26 maart 1997. Hij krijgt voor een tweede keer tbs.

Uiteindelijk weet ook de Van Mesdagkliniek zich geen raad meer met hem. Pogingen om de man elders onder te brengen, mislukken. Geen inrichting in Nederland die De V. wil hebben. Het gevolg is dat hij terecht komt in de Extra Beveiligde Instelling (EBI) in Vught. Daar zitten de 25 meest gevaarlijke criminelen van Nederland. Het regime in de EBI is er niet op gericht haar 'gasten' voor te bereiden op een terugkeer in de samenleving, maar om hen binnen vier muren te houden, met maar één doel: de samenleving beschermen. De EBI is het sluitstuk van het Nederlands strafsysteem.

Op 9 maart 1999 moet de Amsterdamse rechtbank beslissen over een al dan niet verlenging van de tbs van De V. De rechters krijgen van deskundigen te

horen: 'behandeling van De V. is in de loop der jaren zinloos gebleken. Hij verkeert in een voortdurende staat van verarring, heeft een dreigende uitstraling. Heeft een alcoholprobleem. Is in een groep niet te handhaven. Behandelmoe.' Maar ook: 'delictgevaarlijkheid is niet onmiddellijk en dreigend aanwezig. Voor de inrichting van een woning heeft hij van zijn moeder geld beschikbaar gekregen.' De rechters besluiten de tbs met een jaar te verlengen, maar de dwangverpleging op te heffen. Dat betekent: De V. is vrij man, maar moet zich houden aan een aantal voorwaarden. Geen alcohol en drugs, hij mag geen strafbare feiten plegen, niet verhuizen en Nederland niet verlaten. Overtreding van een van de regels heeft als consequentie dat De V. opnieuw wordt ingesloten. Het CAD Drenthe wordt door de rechtbank belast met het toezicht. Als begeleider stelt het CAD een vroegere psychotherapeut van De V. aan. Dit is de als zelfstandig psychotherapeut werkzame H.G. Noltes.

De V. vestigt zich op 12 juli in Assen waar het onmiddellijk mis gaat. Hij verklaart later, tijdens de verhoren tegenover de politie, herhaaldelijk bij zijn begeleiders te hebben aangegeven 'dat 'ie het niet trekt'. De plotselinge vrijheid is hem te veel. Hij zegt te verlangen naar de rust en regelmaat die hij als gedetineerde jarenlang genoot. Zijn werkelijkheid van dat moment: het drugsmilieu van Assen en Groningen. In die scène bouwt hij al snel een reputatie op: iedereen is doodbenauwd voor hem. En niet zonder reden, zo zal blijken.

Hij gebruikt dagelijks heroïne en coca-

ïne en drank. Om De V. rustig te houden, regelt begeleider Noltes via het CAD dat hij wordt opgenomen in het methadonprogramma. Om deelname aan dat programma mogelijk te maken, moet De V. wel verklaren dat hij verslaafd is aan heroïne (wat ook waar is). De V. heeft inmiddels een relatie met een verslaafde vrouw die hij - 'om te voorkomen dat ze uit stelen gaat' - drogeert. De vrouw, die hierover een uitvoerige verklaring aflegt bij de politie, ligt drie dagen in coma. Noltes vindt haar en levert de vrouw af op het politiebureau in Assen. Op een gegeven moment laat De V. aan zijn begeleider Noltes weten moeilijkheden te hebben met een drugsdealer. En dat hij die wil vermoorden. Noltes grijpt in: hij neemt het pistool in beslag.

Enmaal, zo verklaart De V. tijdens het politieverhoor, heeft de CAD een rapportage over hem opgesteld en naar Justitie gestuurd. In de rapportage wordt met geen woord gerept over de overtreddingen die hij begaat. Tijdens het verhoor: 'Het was een mooi rapport. Beter kon ik het niet krijgen.' En: 'Ze (CAD - rz) hebben zich bewust van de domme gehouden.'

Waarom hebben het CAD Drenthe of begeleider Noltes niet ingegrepen? Het CAD Drenthe zegt van de overtreddingen niets te hebben geweten. Wisten ze dat wel, dan immers had dat gemeld moeten worden bij Justitie. Noltes kan zich beroepen op zijn geheimhoudingsplicht als psychotherapeut. Hij kon of mocht niets zeggen of melden.

Tijdbom De V. kon dus zijn gang gaan. Op zaterdagochtend 16 oktober gebruikt hij met zijn maatje Henk H. harddrugs. Samen gaan ze de rechtbank belast met het overtrekken, naar Groningen om op een adres in de wijk Beijum een vuurwapen te kopen. Ze bellen aan bij een willekeurig adres aan de Bunnemaheerd. Ene Tjirk van Wijk doet open...

Op 25 april staan Dirk de V. en Henk H. voor de rechtbank in Groningen. Maar de nabestaanden houden de Staat der Nederlanden en het CAD Drenthe medeverantwoordelijk voor de dood van Tjirk van Wijk.

Bovenstaand verhaal is gebaseerd op stukken uit het dossier 'Tjirk van Wijk': op processen-verbaal die van de verhoren van de twee verdachten zijn gemaakt, op de onderzoeksverslagen van de Regiopolitie Groningen en op verklaringen van getuigen van wie de namen om reden van privacy niet worden genoemd.